הלכה · משנה תורה · מפרשים · יצחק ירנן · ספר שופטים

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות סנהדרין והעונשין המסורין להם

רבי אליקים גאטינייו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות סנהדרין והעונשין המסורין להם

רבי אליקים גאטינייו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יצחק-ירנן-על-משנה-תורה-הלכות-סנהדרין-והעונשין-המסורין-להם/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 4
פרק ב 4
הלכה א 4
הלכה ז 4
פרק ה 4
הלכה א 4
פרק ז 4
הלכה ב 4
פרק יב 5
הלכה ג 5
פרק יג 5
הלכה ג 5
פרק טו 5
הלכה י 5
פרק יט 6
הלכה ג 6
פרק כ 6
הלכה ד 6
פרק כב 6
הלכה ח 6
פרק כג 8
הלכה ה 8
פרק כו 8
הלכה ב 8

פרק א

הלכה א
מצות עשה וכו'. עיין מה שהקשה מרן ומ"ש הלח"מ לתרץ דפלך ופלך שכתב רבינו ר"ל שבט ושבט וכן הברייתות יעו"ש ונראין דבריו ולפי הנחה הלזו שפיר נאה לומר שיש לרבינו גירסא אחרת הפוכה וגורס שם במכות אבל בחו"ל אי אתה מושיב בכל פלך ופלך אבל אתה מושיב בכל עיר ועיר וניחא הגירסא לומר תפשת מועט תפשת דהיינו בכל עיר ועיר ישבו בתי דינים אבל לא בכל פלך ופלך דהיינו בכל שבט ושבט דאם יהיו ב' שבטים בעיר אחת א"צ ב' בתי דינים משום השבטים לאפוקי ממ"ש הלח"מ בהל' ב'.

הלכה ב
עיין מ"ש הלח"מ ומ"ש בהל' א' ומ"ש בדינא דחיי עשין צ"ז דף ק"ו ע"ג.

פרק ב

הלכה א
עיין מ"ש מרן משם הרמ"ך ומה שכתבתי בספרי תועפות ראם סדר דברים ומ"ש המל"מ ומ"ש שם.

הלכה ז
עיין מ"ש הלח"מ ומה שכתבתי בספרי תועפות ראם סדר דברים.

פרק ה

הלכה א
עיין מ"ש הלח"מ ולדעתי אינו מן הישוב דעל זה היה בעית הש"ס. ולענ"ד נראה דס"ל לרבינו כמ"ש הלח"מ ורמז לה במ"ש דכהן גדול בדיני נפשות בע"א מכלל דבדיני ממונות בעשרים ושלשה ושוב כתב דממונות דכהן גדול בשלשה הא כיצד שור הנסקל בעשרים ושלשה שאר ממונות בשלשה.

פרק ז

הלכה ב
עיין מה שהקשה המל"מ והצריך עיון ונראה דאה"נ דהן רשאין בשלן והרא"ש איירי דהן מתרצין שלא לעשות מה שפסק הדיין הזה ברם עדיין רוצין להדיין עם דיין אחר בזה יש לו כח להאי דיינא יען נתרצו להדיין עמו שלא לדיינו בבי"ד אחר דאפשר ידין הבי"ד

אחר נגדו ושוב זכיתי ומצאתי לסברא הלזו למהרשד"ם חו"מ סי' י"ב וז"ל הצריך לענייננו גם יש לדעת שאם בעלי דין עמדו לדין אפי' לפני ג' הדיוטות וקבלו דינם עליהם דינם דין וכתב הנמוק"י וז"ל אבל אם היה ברצון בעלי דין הוי כפשרה ודיניהם דין דהא ברצונם נעשה ומכאן סתירה למ"ש הרב על סמך שמעשה היה על ראובן שתבע את שמעון לפני פרנסי ק"ק סיסלייא עד ששמעון תבע בפיו שידונו אותו ואחר שקבלו הדין מרו בקהל של סיסלייא והלכו לבי"ד של כת"ר ורצה כת"ר להפך הדין ולסתור מה שכבר עשו פרנסי וממוני ק"ק סיסלייא אם כנים הדברים לא ידעתי על מה ועל מה כת"ר סומך שהרי מה שעשו עשוי ואין להרהר אחר שום בי"ד עכ"ל ומתוך הכתוב תפול התמה על מהרשד"ם שלא הביא גם מדברי הרא"ש אלו לתמוה על החכם ההוא.

פרק יב

הלכה ג

אמרו וכו'. עיין מה שכתבתי בספרי תועפות ראם דף צ"ז ע"א.

פרק יג

הלכה ג

נמצא פסק רבינו משל צבור ועיין להלח"מ מה שתירץ וראיתי למרן החבי"ב בשיטת סנהדרין כת"י [חמרא וחיי] כתב עליו וז"ל והנכון דאחר דפשיט הש"ס למאי דבעי עוד קורט של לבונה והיין משל מי ופשיט משל צבור והוי הצלה הוא הדין הנך אלו דבריו בקיצור. ולענ"ד יש לבעל דין לחלוק דשאני הנך דמשל צבור משום דלאו הצלה ממש היא מהמיתה אלא בלבול הדעת שלא יצטער טובא וסוף סוף הכנה למיתה היא משא"כ סודר שמניף וסוף סוף הוא לצורך הצלה ממש עדיין ספיקו כדקאי קאי. ולמה שהקשה החבי"ב על רבינו אמאי לא מני פתילה של אבר לשריפה דלא שייך לתרץ אליביה כמ"ש התוס' י"ל כמו שתירץ בשיטת כת"י להמאירי כיון דליכא שוה פרוטה לא מני ליה.

פרק טו

הלכה י

עיין מה שכתבתי בספרי תועפות ראם דף צ"ו ע"ד.

פרק יט

הלכה ג

וכן נביא וכו'. עיין מה שכתבתי בספרי תועפות ראם דף ק"ז ע"ב.

פרק כ

הלכה ד

עיין מה שכתבתי בספרי תועפות ראם דף ע"ח ע"א.

פרק כב

הלכה ח

שאל וכו' מדבריהם נזדכה פלוני. והיינו כר' אלעזר דפליג אר' יוחנן וריש לקיש בסנהדרין דף ל' ע"א ואף דר' אלעזר ור"י דפליגי הלכה כר"י דרביה דר"א הוא והוא מוסכם דהלכה כר"י מ"מ שאני הכא דהלכה כר"א כמ"ש הרא"ש דר"א אית ליה דתרוייהו ומסתבר טעמיה. ולפ"ז אין מקום להשיג מכאן על הפרי חדש במים חיים פ"ג מהל' עבודת יוה"כ ד' ע"א ע"ב שכתב דלשיהא הלכה כר"א נגד ר"י צריך שיזכיר הש"ס דברי ר"א ברישא והכא מזכיר דברי ר"י ור"ל ברישא ואפ"ה הלכה כר"א נמצא דאינו תלוי בקדימה דשאני הכא דמסתבר טעמיה וכמ"ש הרא"ש ז"ל ומשו"ה לא חש לה הש"ס לאקדומי לר"א.

ודרך אגב ראיתי להתוס' שם בש"ס כתבו משום דמחזי כשיקרא ומשום לא תלך רכיל אין כאן עכ"ל. ופירוש דבריהם לענ"ד פשוט דקשיא להו דלמ"ד מיחזי כשיקרא איך לא חשש ללא תלך רכיל דחזינן למתני' דחשש דתנן מנין שלא יאמר מה אעשה וכו' ת"ל לא תלך רכיל וכו' ואהא תירצו לא תלך רכיל אין כאן בנדון זה והוא פשוט דלא תלך רכיל הוא שאומר להנידון שיצא חייב ומגלה לו מי המחייבו משא"כ הכא שאינו אומר לנידון החייב אלא בפתקא של הזכאי הוא דכותבים לו פלוני ופלוני מזכים וכו' לא שייך לא תלך רכיל באופן דאין לתפוש ממתני' ושוב ראיתי שלא הונח זה להחידושי הלכות וז"ל ודוחק הוא דודאי יש כאן לא תלך רכיל אלא דריש לקיש לא חש הכא משום טעמא דמחזי כשיקרא ולפי מ"ש אין מקום לדבריו וק"ל ונהפוך הוא דמ"ש הוא בכונתם הוא דוחק גדול חדא שעשה ט"ס ועוד לפי פירושו כדבריהם מ"ש ז"ל הוא דברי הגמ' בהדיא דאמר ור' אלעזר אית ליה דמר ואית ליה דמר וכו' וק"ל ואינו ענין להנמוק"י יעו"ש.

והנה מהאי דינא דהוינן בה דן הגאון מרן [הב"י] בתשובת המבי"ט ח"ב סי' קע"ג על

בי"ד של ג' ששנים מהם זיכו לאחד והדיין השלישי לא הודה להם דהדין הוא דאזלינן בתר רובא דצריך לחתום עמהם גם השלישי אף שאין דעתו כן משום אחרי רבים להטות שכן כתב בסוף התשובה וחיליה ודאי מהאי סוגיא שרמזה בתחילת התשובה למה שנתרעם על שנתן החכם אחר פסק דין נגד הב' ובא עליו הגאון שכנגדו המבי"ט ז"ל לחלוק עליו שא"צ שיחתום השלישי נגד דעתו ואחר שהעתיק ש"ס זה כתב הרי שאינו מוכרח לחתום כי יש ב' דרכים לפסוק הדין הגדול שבדיינים אומר איש פלוני אתה זכאי או יכתבו הסופרים מדבריהם נזדכה פלוני אלו תוכן דבריו.

ואני עפר ואפר מתחת כפות רגליהם באתי לידון לפניהם כי מהאי סוגייא קשה לשניהם למרן בית יוסף קשה שפסק שצריך לחתום דהוי שקר וכבר אמר בש"ס דר' אלעזר אית ליה דשניהם והלכתא כוותיה הרי דלפום דינא חיישינן למחזי כשקרא ואיך יחתום ומה גם בנדון זה דחתימה אפי' ר' יוחנן מודה דלא יחתום דלא אמר ר"י אלא שיכתבו לו זכאי ומשום לא תלך רכיל ולא חשש למחזי כשקרא לפי שיש במובן ג"כ שהוא זכאי ע"פ הרוב אלא משום דיש לפרש ג"כ זכאי ע"פ כולם משום לא תלך רכיל לא חיישינן להא דמחזי כשיקרא שהוא זכאי ע"פ כולם וכן נראה מפשט הלשון מחזי כשקרא ברם לחתום המחייב עם המזכים אז לא מחזי כשקרא אלא שקר ממש נמצא דאף לר"י אינו יכול לחתום אף אם ירצה, ולגאון שכנגדו הוא המבי"ט דלמד מתוך הש"ס זה שאינו מוכרח לחתום מכלל שאם ירצה לחתום רשאי ואינו כן כי אם ירצה לחתום אינו רשאי דמחזי כשקרא דגם ר"א מודה לטעם זה כמ"ש בש"ס ר"א אית ליה דמר ודמר ומה גם בנדון דחתימה דהוי שקר ממש דאפי' ר"י מודה וכדכתיבנא ונמצא דלא דיי דלא כייפינן ליה לחתום אלא דאינו רשאי.

ומן התימה על הרב מהר"ש אמארילייו ז"ל הביאו בנו הרב בס' דבר משה חלק חו"מ סימן ד' דעבד עובדא וכפה לחתום לשלישי עם השנים נגד המבי"ט. ולכאורה הדין עמו וכ"ש למאי דכתיבנא לענ"ד דאיכא טעמא דמחזי כשקרא יותר מנדון הש"ס דזה הוי שקר ממש והוא מוסכם אף לר' יוחנן ובקונטריס בית הרואה ערבב דברים בזה ולא פנה להקשות כמו שהקשתי אחרי שראה דברי המבי"ט ז"ל וכעת לא ראיתי תשובת מרן בספרו שציין הרב דבר משה בדף קל"ח ושוב חיפשתי אחריו וראיתי דתשובה זאת לאו ממרן מהר"י קארו היא אלא מסרכין ג' רבני אשכנז וגם המה זלה"ה לא כתבו דצריך לחתום נגד דעתו אלא שנתרעמו נגד רב אחד שהסכימה דעתו עמהם וז"ל ושלחנו אל החכם שיחתום עמנו כאשר היה עמנו ונמנה עמנו (כאשר כתוב בשאלה) וראינו כי הטו אותו מחשבות זרות בבוקר השכם ורוח אחר נשב בו והשיב וכו' ואע"פ שישב עמנו

בדין ונמנה עמנו וכו' ואע"פ שאין דעתו כן אינו רשאי לומר אני מזכה אדרבא החזיק יד היבם בדבור ובמעשה ואמר לו בהדייא שלא יחוש לגזרתינו וכו' עכ"ל נמצא דמה ששלחו לו שיחתום עמהם היה קודם יודעם שחזר בו ברם אחרי יודעם בחזרתו תפשו לו דאינו רשאי לומר אני מזכה וכ"ש לאמר שלא יחוש לשניהם ונמצאו דברי רבני אשכנז כדת וכהלכה ומעולם לא נתרעמו שיחתום עמהם אף שאין דעת החותם כן ומן התימה על הרב הגדול מהר"ש אמארילייו דעבד עובדא וגם בנו מהרמ"א לא נרגש כלל וכלל.

פרק כג

הלכה ה

כל דיין שנוטל שכרו לדון דיניו בטלים. משנה פ' עד כמה דף כ"ט וסיים שם להעיד עדותיו בטלין ולא ידעתי אמאי השמיט רבינו והטור ושו"ע הך סיפא דמתני' ועיין להר"ן הביאו הב"י דפ' האיש מקדש כתב דמדתנן דיניו בטלין ולא תני דינו בטל דלא אותו דין שידוע שנטל בו שכר בלבד הוא שבטל אלא כל דינים שדן פסולים אא"כ ידוע שלא נטל בהם שכר ע"כ ועיין להחביי"ב חלק חו"מ סי' כ"ח הגהת הטור אות קל"ה נסתפק אי גם בעדות כל העדויות בטלים או דילמא בעדות אינו בטל אלא אותו עדות שנטל שכר וכו' אלו דבריו והנראה שלא ראה דברי הר"ן במקומן אלא בב"י דהר"ן בפי' כתב בעדות כמ"ש בדין יעו"ש ועיין במל"מ מ"ש בפכ"ג מהל' עדות ששייך ללשון זה ונכתב שם בטעות.

פרק כו

הלכה ב

עיין מה שכתבתי בספרי תועפות ראם דף ע"ה.